

GŁOS WĄBRZESKI

Przedpłata: wstępnie miesięcznie 1,30 zł od osob. wliczając w to pocztę 20 gr. W wypadkach niezapłaconych, przy wystąpieniu prenumeratorki, następuje pociąg, powołanie komitetu, obejmujący nie ma prawa żądać powrotu kosztów dostarczenia gazety, lub zwrotu ceny abonamentu. Za dalsze ogłoszenia redakcja nie odpowiada.

Ogłoszenia: Za ogłoszenie pobiera się od właściciela 10 gr. (7 lin.) 10 gr. za reklamy na str. 1-4 lin. w wiadomościach pocztowych 20 gr. za ogłoszenie str. 20 gr. Reklamy wydają się przy następujących warunkach: „Głos Wąbrzeski” wychodzi trzy razy tygodniowo w poniedziałek, środę i piątek. Skrytka pocztowa 23. Redakcja i administracja ul. Mickiewicza 11. Telefon 60. Konto czekowe P. K. O. Poczta 204,252.

Środa Józ. O. NMP.
Czwartek Joachima
Piątek Benedykta op.

Dzisiaj wschód słońca	6, 9	zachód	6, 9
Jutro	"	"	6, 10
Pojut.	"	"	6, 12

Główny cel.

Określenie, wypowiedziane przez Napoleona, mówi: „Mąż stanu — to silna jednostka, stojąca samotnie po jednej stronie świata, choćby ze strony drugiej — zwracała się przeciw niej wszystko”.

Żywem i najdoskonalszym wcieleniem tych słów jest postać Józefa Piłsudskiego. Jest on mężem stanu w pełnym tego słowa znaczeniu, — a stał się nim nie tylko na skutek warunków historycznych, które z Jego osobą związały fakt wywalczenia wolnego państwa, — ale przede wszystkim dzięki jego własnemu potężnemu charakterowi. Marszałek jest tym mężem stanu, który zawsze stał i stał przeciw otaczającemu Go światu polskich złych tradycji, polskich przywar, ułomności i błędów. Robił to zawsze i robi w sposób zdumiewający, w sposób dla wielu Polaków niekiedy w pierwszym momencie tembardziej niezrozumiały, że uderza w jedną z najgorszych cech polskiego charakteru narodowego, w bierność, którą umiał naród nasz pokonywać w sobie jedynie w chwilach ostatecznego już i bezpośredniego niebezpieczeństwa.

Postać Marszałka, jako męża stanu, musi więc w otaczającym Go świecie polskiego życia wywołać albo uczucie najgłębszej czci ze strony tych ludzi, co wielkość jego celów rozumieli i uwierzyli w nie, — albo uczucie zdecydowanej niechęci ze strony tych, co niezdolni przeciwstawić się jego wielkości, niezdolni są również do wytworzenia własnych realnych elementów. — Ale „walczyć” z Piłsudskim nie potrafi nikt. Dziś już nawet do takiej „walki” nikt w Polsce nie zdradza skłonności, — ani jednostki, ani zrzeczenia, ani nawet partje. To wszystko, czego widownią jest sejm, nie jest „walką”, nie nosi nawet charakteru walki. — Są to tylko bezsilne, nawet źle zamaskowane wybuchy złości, wybuchy beznadziejne już w swym założeniu. Marszałek w metodzie swej pracy jest bowiem mężem stanu o cierpliwości niedostępnej dla charakterów zwykłych „polityków” szukających bezustannie oparcia lub bodaj podtrzymania w tem, co im doraźnie zapewnia większą lub mniejszą, chwilową lub trwalszą popularność. Marszałek natomiast nie szukał nigdy popularności. Nie szedł nigdy drogą kompromisu. A wszak właśnie „popularność” i „kompromis” — to dwa typowe elementy, które wylądowały tylko powodować się umięli polscy sejmowi „politycy” we wszelkich działaniach. Elementy te — przeciw Piłsudskiemu zastosować się jednak nie dadzą. Jest wyższy nad nie.

Piłsudski nie zna kompromisu, kiedy chodzi o cel. Do celu idzie tylko atutami stwarzanymi tylko przez samego siebie — i dlatego właśnie jest mężem stanu na tę niepospolitą miarę, dla której w Polsce, wśród wszystkich polskich polityków niema porównania.

Takim, przez niego stworzonym atutem był przełom majowy w r. 1926, owa błyskawicznie przeprowadzona rewolucja przeciw istniejącemu wówczas w Polsce stanowi rzeczy, będącemu wyrazem nierównowagi czynników państwowych, wyrazem rozpanoszenia się sejmu ponad władzę wykonawczą. Przełom majowy był rewolucją Józefa Piłsudskiego przeciw takim stosunkom państwowym, których zło widzieli i odczuwali na sobie wszyscy w Polsce — oczywiście poza „zawodowymi” politykami-posłami.

Sila tego atutu nie została zmarnowana i zmarnowana nie będzie. Wytworzony w maju 1926 r. nowy stan rzeczy został od razu ustabilizowany przez wzmocnienie dawnego ustroju szeregiem pełnomocnictw dla władzy wykonawczej, umożli-

Z okazji Imienin Wodza Narodu, Wielkiego Bohatera i Budowniczego Państwa JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO, zaszylamy Mu wyrazy najgłębszej czci i życzymy, by Bóg Wszechmogący zachował Go najdłużej przy życiu dla dobra naszej Najjaśniejszej Rzeczypospolitej Polskiej i Narodu.

Brygadjer Piłsudski.

Kto, jak On — nasz brygadjer Piłsudski —
Polskę w sercu, śmierć w tornistrze nosił?
Kto, jak On, tak u Boga wyprosił,
By stąd odszedł najeźdźca kałmucki?

Kto, jak On, tak się z Bogiem targował
Pod Łowczówkiem, z krzywą szablą w ręku,
O tę Polskę, pełną krwi i jęku,
O tę Polskę, którą wróg rabował?
Kto, jak on? — Pamiętajcie to imię,

Co z tęsknoty do Polski wyrosło,
Gdy wróg deptał ją z butą wyniosłą,
Cała w ogniu stojąca i w dymie,
Sen żołnierski wysiłek nadludzki

Wy swym dzieciom w kolebkach przekazaćcie,
Bo, jak w burzy kapitan na maszcie
Stoi dziś w Polsce brygadjer Piłsudski.

Edward Słoński

wiających jej rządzenie państwem w sposób trwały, nie ulegający wahaniom i niezależny od przypadków, raz po raz poprzednio rodzących się na jałowej glebie sejmowej. W pracy tej Marszałek Piłsudski nie ustał i nie ustanie. Złem, istniejącym do dziś, jest obowiązująca dotąd formalnie konstytucja marcowa, ów niezdrowy owoc sejmowej gleby. Czyż znajdzie się dziś w Polsce ktoś, kto nie zdawałby sobie sprawy, że obecnym i głównym celem Marszałka jest doprowadzenie do zmiany ustroju na lepszy i trwalszy?

Czyż poza ludźmi, których nie nauczy już nic, a więc poza ludźmi, do których nie przemawiają

zwycięskie dzieje całego życia i całej pracy Józefa Piłsudskiego, — wątpli ktokolwiek w to, iż owa zmiana ustroju z wszelką pozytywną pewnością istotnie zostanie dokonana?

Po przełomie majowym, po stabilizacji jego następstw, — ulegalizowaniu myśli przewodniej tego przełomu w formie zdrowej konstytucji, odpowiadającej naszym warunkom i narodowemu charakterowi, — to tylko prosta konsekwencja, wynikająca z cierpliwego, ale zarazem nieugiętego w swej logice działaniu męża stanu tej miary, jaki jest Piłsudski.

K. Krzewski.

W wiernej służbie idei.

Dzień 19 marca jest dla społeczeństwa polskiego chwilą uroczystą, gdyż tradycyjnym zwyczajem składania czci i hołdu Twórcy Niepodległości, Marszałkowi Piłsudskiemu, łączy się w tym dniu jeszcze jedna radość: — okazja sięgnięcia myślą do wspomnień z niedawnej przeszłości, z wojny, tak ściśle związanej z nazwiskiem i z osobą Marszałka.

Jeśli w tym dniu przed oczami starych i młodych żołnierzy przesuwają się będą minione chwile walk, czy zwycięstw, niepokojów czy triumfów, — to i wśród kobiet, które kiedyś miały możność brania udziału w zmaganiach się o wolność Polski, dzień imienia Marszałka nasuwa obrazy niezapomniane.

Wspomnienia te — to dowód hołdu.

Cóż bowiem je stworzyło, jeśli nie ogromny czyn zbrojny Marszałka?

Pamiętam, jak w roku 1917 dnia 19 marca w Warszawie oddział żeński Polskiej Organizacji Wojskowej składał życzenia Komendantowi Piłsudskiemu. Scharakteryzował on wówczas pracę kobiet w służbie wojskowej, jako najcięższą z najcięższych, gdyż poza wszystkim innym — narażającą kobietę również i na mimowolną śmieszność. Jakże wielka prawda tkwiła w tem zadaniu! Cóż bowiem trudniejsze jest do zniesienia dla każdego, a specjalnie dla kobiety, niż śmieszność? Uśmiech złośliwy wydaje się często dotkliwszy i boleśniej, niż rana od kuli lub cios bagnetu, — takie to dziwne są już bowiem tajemnice psychiki ludzkiej. Jakże wielką jednak musiała być i była potęga idei Piłsudskiego, jak wielką musiała być ufność w Jego autorytet, skoro w walce czynnej o wolność obok żołnierzy-legjonistów i peowiaków stanęły całe szeregi owych „ośmieszanych“, na niezastłżone i bolesne nieraz drwiny narażonych kobiet.

A przecież udział kobiet w ruchu zbrojnym, prowadzonym przez Piłsudskiego, nie był bynajmniej mały. Rozpoczął się jeszcze przed wojną w oddziałach żeńskich „Strzelca“, w szeregu miast gdziekolwiek tylko grupowała się młodzież niepodległościowa. Dzień wybuchu wojny zmobilizował „strzelczynie“ i członkinie Drużyn Strzeleckich. — A jednak — mimo, iż rąk do pracy potrzeba było w każdym kierunku niezmiernie wiele, ileż przesądów i trudności musiały owe kobiety pokonywać, kiedy tu i ówdzie nie wierzono ani ich dobrym intencjom, ani ich siłom, — i niekiedy nie jeden dowódca zaofiarowana mu pracę kobiet traktował jako balast, którego jaknajprędzej trzeba się będzie pozbyć. Natomiast Komendant Piłsudski docenił odrazu ten wielki materiał zapala i skłonności do poświęcenia, który tkwi w naturze kobiecej, — i odrazu zdecydował się wyzyskać ofiarne dłonie kobiece dla ogólnej sprawy walki o niepodległość.

Pierwsze szeregi zmobilizowanych „strzelczyń“ i „drużnianek“ objęły odrazu prowizoryczne szpitale legjonowe, a nie zabrakło ich również we frontowych oddziałach i patrolach sanitarnych. Przedewszystkiem jednak z nich utworzony został tajny, a istotnie poważne usługi oddający — oddział lotny. Była to najcięższa ze służb: — służba wywiadowcza za frontem nieprzyjaciela. Pracowały w niej niemal wyłącznie kobiety. Głównym jej celem i zadaniem było przedzieranie się najróżniejszymi sposobami przez linję walczących wojsk dla zbierania potrzebnych wiadomości o rozmieszczeniu i o sile armji rosyjskiej, — pozatem zaś przewożenie tajnych rozkazów Komendanta do działaczy, rozsianych w ówczesnej Kongresówce i Kreskach. Ta praca kobiet — to w dziejach walk o niepodległość osobny, niezmiernie ciekawy rozdział, o którym napewno długo nie zapomni historia. — W pracy tej pod względem ofiarności i trudy kobiety stawały conajmniej narażone z ofiarnością i trudem żołnierza, gdyż bez niej — ofiarności i trud żołnierza nie byłyby stały się owocne.

Osobnym również rozdziałem w pracy niepodległościowej kobiet była ich działalność w organizacji, znanej pod nazwą „Ligi Kobiet“. Wszędzie gdzie tylko teren polski uwolniony został od cofających się wojsk nieprzyjacielskich, powstawały natychmiast zespoły kobiece, zadaniem których było niesienie pomocy i opieki polskiemu żołnierzowi. Była to pomoc nietylko materialna i nie ograniczająca się do samej tylko dbałości np. o odzież, o dożywienie, czy o zakwaterowanie legjonistów, — ale przedewszystkiem szeroka propaganda idei legjonowej wśród społeczeństwa, szerzona wbrew szykanom Austriaków i represjom Niemców. Podobny los dzieliły członkinie P. O. W.

Jeżeli gdzie idea Piłsudskiego przyjęła się i rozpowszechniła jaknajgłębiej i najprędzej, to właśnie wśród ogółu kobiet, — może właśnie dlatego, iż kobiety polskie poszły tutaj intuicyjnie za wrodzonym wycuciem tej wielkiej Prawdy, jaką stanowi Piłsudski. Kobiety wyczuły odrazu, iż los Polski leży w mocnych potężnych rękach i że nie czas na mędrkowanie, kiedy chwila wymaga działania.

Dlatego też między ogółem kobiet, które poszły w wierną służbę walki o niepodległość, a między twórcą tej walki, Komendantem Piłsudskim bardzo rychło stworzył się silny pomost ideowego zrozumienia. Kobiety zrozumiały bowiem, iż ten wielki i potężny człowiek dla ich ofiarnych i chę-

tnych rąk nie ma tylko uśmiechu pobłażającego, z jakim się kobiety najczęściej ze strony innych ludzi w pracy swej spotykały, — lecz że ich gotowość do pracy w ogólnym dziele ocenia.

Dr. Anna Minkowska.

GENERAL JÓZEF HALLER

Generalom
Józefowi Hallerowi i Józefowi Dowbór-Muśnickiemu
bojownikom o Niepodległość Rzeczypospolitej z okazji Ich Imienin
zasiłamy
„Ad multos annos“!
Redakcja i Wydawnictwo
„Głosu Wąbrzeskiego“

Profesor Szymański na czele nowego gabinetu.

W dniu 17 marca r. b. około godz. 9-tej wieczorem Pan Prezydent Rzplitej podpisał następujący dekret:

Do pana profesora Kazimierza Bartla prezesa Rady Ministrów w Warszawie.

Przychylając się do przedstawionej mi próby o dymisję, zwalniam Pana z urzędu prezesa Rady Ministrów wraz z całym gabinetem i poruczam Panu i wszystkim ustępującym panom ministrom i kierownikom ministerstw dalsze kierownictwo spraw państwowych aż do chwili powołania nowego rządu.

Prezydent Rzeczypospolitej
(—) IGNACY MOŚCICKI.

Nagły zgon dyktatora.

Paryż, 17, 3. Zmarł tutaj nagle b. dyktator hiszpański, generał Primo de Rivera. Stan jego był już od kilku dni ciężki z powodu silnie rozwiniętej cukrzycy. Śmierć nastąpiła prawdopodobnie wskutek skrzepu i to tak nagle, że generał nie zdążył nawet zadzwonić na służbę.

Ciało dyktatora w białym habicie z kapturem.
Po zgonie Primo de Rivery.

Paryż, 18, 3. Ciało Primo de Rivery zostało zabalsamowane, poczem ubrane w biały habit z

kapturem. Do rąk włożono mu czarny różaniec. Złożenie ciała do trumny nastąpiło dziś rano.

Przy ciele zmarłego czuwają przyjaciele, rodzina oraz dwie zakonnice hiszpańskie. Prim de Rivera urodził się w roku 1871. Był on synem marszałka wojsk hiszpańskich markiza D-Estella. Poświęcił się karierze wojskowej, szybko awansuje i zo staje generał - gubernatorem Barcelony.

W roku 1923 stanął na czele rewolty wojskowej, która obaliła ustrój parlamentarny i wprowadziła dyktaturę.

Pomnik Marszałka Piłsudskiego.

Na samej granicy polsko-rumuńskiej, we wsi Pieczarnej (pow. Zaleszczyki) zawiązał się komitet budowy pomnika Marszałka Piłsudskiego. Pomnik stanie w strażnicy K. O. P., a odsłonięcie go na-

stąpi w czerwcu r. b. W skład komitetu wchodzi przedstawiciele ludności polskiej i ruskiej. Protektorat objął pułkownik Maruszewski, dowódca pułku K. O. P.

